

narodne vzgoje" v pravem pomenu besede.

Ker je predsednik „Zveze“, tov. Pesek, predaval o narodni vzgoji mladine, je predsedoval in vodil debato odbornik Miloš Stibler. Peskovo predavanje ni bilo namenjeno — kakor je sam poudarjal in kakor se je razvidelo iz obširno in skrbno sestavljenega referata — le učiteljstvu, temveč sploh slovenskim vzgojiteljem in vzgojiteljicam, staršem, učiteljem in učiteljicam ter vzgojevalnim faktorjem v naši javnosti, zakaj ne-le učiteljstvo v šoli, temveč tudi starše doma in vse vzgojevalne faktorje v javnosti bi moral po izvajanjih referenta — prevesti duh prave narodne vzgoje, ker le na ta način si vzgojimo čvrst narodno zaveden rod, ki bo v resnici spoštoval svoj materin jezik in svojo rodno grudo — domovino.

V uvodu je razpravljal predavatelj splošno o narodnosti ideji in narodni vzgoji. Kazal je, da so že stari narodi, osobito Grki in Rimljani, skrbno vzgajali svojo mladino k narodni zavednosti in narodnemu ponosu. Biti Rimljan, to je bila zavest, ki je dvigala posameznika in cele mase ljudstva. Vidimo pa tudi jasno pri starih narodih, da, kakor hitro je jenjala železna disciplina, kakor hitro je pojenjala narodna samovzgoja, se je začel propad. Narodna ideja kot taka je stara kot človeštvo; od nekaj že se je bil boj med narodi, samo da oblika tega boja ni bila vedno ista. Mi Slovenci smo temu boju zaradi svoje zemljepisne lege, krasote in bogastva tembolj izpostavljeni — kaj čuda, da si moramo vzgajati vedno več in vedno boljših bojnikov? Ni zadosti, da po svoji rodovitosti prekašamo svoje sosedje, gledati moramo tudi, da si ves naraščaj v resnici ohranimo.

Narodna vzgoja se prične v domači hiši z zgledom, besedo in pesmijo. Ne govorite in ne klatite nemščine v navzočnosti svojih otrok! Pripovedujte deci o naši zgodovini, o naših bojih in o našem trpljenju; pojte z njimi naše narodne pesmi! Skrbite, da bodo govorili vaši otroci lepo in pravilno slovenščino!

V dobi šolskega obiskovanja nikakor ni težišče narodne vzgoje edino-le v šoli, temveč po razmerah v šoli ali pa v domači hiši, zakaj učitelj lahko v šoli vzgaja mladino k narodni zavednosti, starši pa dostikrat sproti uničujejo uspehe šole. Morali bi pač učitelji in starši vzajemno delovati kakor sploh pri vzgoji mladine, tako še prav posebe pri narodni vzgoji. Predavatelj naglašal, da kar bo razpravljalo o narodni vzgoji šolske mladine potem pouka, velja istotako za starše kakor za učitelje, zakaj starši naj doma zasledujejo učno napredovanje otrok v šoli ter naj otroke doma opozarjajo na ta in oni moment, n. pr. pri zgodovini, zemljepisju itd., ki je važen faktor narodne vzgoje, t. j. vzgoje mladine k ljubezni do materinega jezika in slovenske mladine.

Da vzgojujemo mladino k ljubezni do materinega jezika in rodne zemlje, nismo — učitelji in starši — dolžni le svojemu narodu, temveč tudi otrokom, ker le človek, ki mu tli iskra ljubezni do lastnega naroda, do njegove lastne domovine, more biti v resnici srečen. Človek pa, ki nima v srcu take ljubezni, je v vrvenju življenja povsod tujec, je kot bilka v vodi, ki jo valovi gibljejo semtertja. Ker ne-le narodni obziri, temveč tudi sreča otrok zahteva,

Svakinja je že v Ameriki (14 dni) pri mojem tastu, in to notabene v — Kaliforniji. Mogoče, da dobiš kedaj kar meni nič, tebi nič — pismo moje iz Novega Jorka — toda ne, ne! Kadar pojdem, naznanim Ti poprej svojo namero, naideja se, da — pojdeva skupaj, se ve: „mit Sack und Paek!“ Čuj, ali ni mogoče, da bi naju tam ne „doletelo“ kaj dobrega (t. j. boljšega, kakor in kar imava in bova imela tu), saj „um ti je dan“, lahko da naju išče sreča — v Ameriki kod?! Šale na stran. Ne branil bi se iti k tastu, če — bo kazalo. Kaj misliš?

Zdaj po končanih volilnih bojih so se duhovi umirili — a ker je Kocijančiču nasprotna stranka vložila ugovor (naša stranka), brž ko ne bomo zopet bili odločilno bitko, kajpa da ne v našo škodo. Učitelji smo — kakor povsod — tudi tu na dveh straneh. Apropos! Popotnik mi zdaj jako ugaja. Ti — pokloniva „Zvezi učit. društev“ kako himno, kantato, stopaj ali kaj takega. Zato naročujem pri Tebi tekst, jaz mu dam potem pa „vižo“. Spoznam primerno pesem: srednje dolga —

da vzgojimo v otroških sreih ljubav do lastnega naroda in njegove domovine, mora služiti ves način vzgoje sploh in ves pouk vzgoji k narodni zavednosti in narodnemu ponosu. Da, tudi ponosna naj bo naša mladina na to, da je slovenskega rodu! Način narodne vzgoje pa ne sme biti samo prazno narodno besedičenje, temveč narodna zavednost otrok se naj gradi na trdnih temeljih znanja in spoznanja. (Dalje.)

Epilog k zborovanju „Slomškove Zveze“ na Brezjah.*)

(Napisal bivši Slomškar.)

Ker je ravno „Učiteljski Tovariš“ najbolj razširjen učiteljski list med slovenskim učiteljstvom, mislimo, da ne bo škodovalo, ako malce obširneje poročamo o znamenitem shodu, takozvane „Slomškove Zveze“, ki hoče biti nekaka kopija naše „Zaveze“. Vršil se je ta shod na božji poti na Brezjah, in sicer dne 2. septembra 1909. Omejiti hočemo to svoje poročilo le na najvažnejše točke s pripombo, da smo pripravljene takoj popraviti to poročilo, ako se nam dokaže neistinitost naših trditev!

„Slomškova Zveza“ obstoja deseto leto in mora imeti glasom pravil vsako leto svoj redni občni zbor. Toda letošnji občni zbor je bil šele peti. Na Brezjah je občni zbor soglasno sklenil, da praznuje „Slomškova Zveza“ svojo desetletnico v beli Ljubljani.

Občni zbor se je vršil v dvorani tamošnjega frančiškanskega samostana, ki je 4 m široka in 8 m dolga. Dvorana je bila primerno okrašena, v ospredju so bili štiri vrste stolov za odličnjake, a posebnost sta bila dva med predsedstvom in poslušalstvom stoječa „Orla“ v kroju. Zdelo sta se nam kakor dva kerubina, ki sta pazno motrila navzoče zborovalce, hoteč se prepričati, ako so vsi „naši“ iz prepričanja in ne le zaradi ljubeča kruha.

Kakšna je bila udeležba, si lahko vsakdo sam izračuna, ako primerja velikost dvorane in pa poročila, ki sta jih objavila slovenska dnevnika v Ljubljani.

„Slovenec“ z dne 2. sept. t. l. brzojavlja: Radovljica, 2. septembra. „Slomškova zveza“ zboruje danes na Brezjah ob nepričakovano veliki udeležbi učiteljev. Zborovalna dvorana je nabito polna. Navzoči poslanci Pogačnik, Demšar, Lavrenčič, Mandelj, Ravnikar, zastop dijaštva, Orlov, goriškega učiteljskega združenja, poslanca Pogačnik, Mandelj, da je Avance, za Orle Podlesnik, učitelj Stant iz Gorice, varnar Polak, dr. Gruđen.

Dne 3. septembra t. l. je povelj „Slovenec“ med dnevnimi novicami v prvem mestu to-le notico o občnem zboru „Slomškove zveze“:

V I. občni zbor „Slomškove zveze“, ki se je vršil v Brezjah, je združil do 400 udeležencev. Učiteljska je bilo zbranih 250, 50 pa jih je bilo iz dalje brzojavne pozdrave. Pomislimo, da pri II. občnem zboru pred šestimi leti bilo navzočih — pet učiteljev, danes pa jih „Slomškova zveza“ združuje nad 800. Pač velika naša...)

*) Poročila sicer nismo hoteli priobčiti, a ker se „Slovenec“ še vedno zaganja v nar., ga objavljamo na zahtevo mnogih somišljenikov. Uredništvo.

**) Ali ni peti?!

3 košček ali 4 — pripravna za popev, v smislu „zveze učiteljske“, nekako vabilo v zvezo ter navduševanje, ponosno in mogočno itd. Že vem, da narediš dobro. Potem jo vglasbim in pošljem jo „Popotniku“, naj jo prinese natisneno kot prilogo. Ni li dobra misel? (Zlasti ker bo pri vsakem zborovanju tudi veselica, bilo bi prav da imamo svojo pesem.)

Kedaj se vidiš?

Kaj počenjaš? In gospa Hermina? Veš, poleti jo boš moral priveriti v Kozano. Jaz mislim tako: ona ostane pri mojem soprogu, midva jo vreževa pa (v Kobarid) v gore, namreč za teden dni. No, o tem bova še govorila.

Piši! Dobro se imejta! Sprejmita sto pozdravil oba od obeh.

Vse dobro Ti želi

Tvoj Dreje.

Kozana 29./III. 90.

NB. Naredi v kratkem in pošlji!

(Dalje.)

predek, ki naše nasprotnike navdaja z grozo in strahom. Najbolj temeljito in vzneseno je bilo predavanje g. šolskega svetnika, ravnatelja dr. Janko Bezjaka. Zanimivo je bilo tudi predavanje nadučitelja Bregarja o reformi šolskega zakona. Dr. (!) Jarc bo, ker zaradi poznega časa na Brezjah ni mogel, svoj referat o izkustvenem vzgojeslovju podal 4. oktobra pri zborovanju gorenjske podružnice S. Z. v Kranju. Brezje so bile vse v zastavah in gromeli so topiči. Obširno poročilo o tej prekrasni skupščini prinese „Slovenec“.

A „Slovenski Narod“ je prinesel dne 4. sept. t. l. sledečo hrzjavko:

Bled 4. septembra. Ker trdi večerajšnji „Slovenec“, da je bilo na zborovanju „Slomškove Zveze“ na Brezjah 400 udeležencev, hočem vam navesti faktično in avtentično število vseh, ki so prisostvovali zborovanju: Vseh udeležencev je bilo 144 in sicer 32 duhovnikov, 41 učiteljev in učiteljskih soprog, 14 dijakov in 57 učiteljev in akademikov. Med zadnjimi je bilo učiteljev kakih 25.

In ta brzojavka odgovarja resnici, zakaj konstatiramo le to: pri zborovanju v dvorani je bilo navzočih ravno 24 duhovnikov, pozneje jih je prišlo še toliko, da jih je bilo 32 — pri obedu namreč — obeda je bilo naročenih prvotno za 138 oseb, na dan zbora se jih je priglasilo še toliko, da jih je bilo okroglo 150. Omenjamo še to, da je bilo na tem zborovanju dokaj zasilnih učiteljev; da smo zaman pričakovali naznanjenega moravskega državnega poslanca Kadlčaka,*) predsednika moravskih čeških katol. učiteljev, in da je doma ostal kranjski finančni minister dr. Lampe, ker je dobro vedel, da ne bo z izboljšanjem učiteljske plače nič ne letos in ne v bodočnosti. Brzojavnih pozdravov je prišlo 20 (glej „Slovenec“ z dne 4. sept.) in pet pisem, tedaj je „Slovenec“ sam sebe nalagal ravno za 25, ker je pisal dne 3. sept., da jih je bilo 50. Lep dokaz verodostojnosti!

Glavno zborovanje,

Podrobneje pečati se z govorom predsednika „Slomškove Zveze“ tovariša Jakliča, bi bilo pač odveč, zakaj s tako frazastim govorom se pač more mogoče napraviti trenutni vtisk na Jakličeve volilce tam okrog Dobrega polja, a da ga je voljno poslušati izobraženo učiteljstvo, je nam naravnost neumljivo.

Iz celega govora zveni pač vsa Jakličeva govorna moč, kar se tiče šolstva in pedagoškega znanja. Pri njem je krščanstvo tako poceni kakor preležana roba kočevskega krošnjarja.

Konstatujemo le sledeče: „Zavezino“ zborovanje v Mariboru je bilo veličastna manifestacija južnoavstrijskega slovenskega učiteljstva ob 40 letnici šolskega zakona in nekaka izpolnitev onega nagovora, ki so ga govorili vsi okraj. šol. nadzorniki pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencah. A zborovalci na Brezjah se niso upali niti z eno besedo omeniti tega slavlja, slavlja onega drž. zakona, s katerim je osrečil naš predobri cesar avstrijsko učiteljstvo in ki kaže kaj lepe uspehe, prav zato pa mu je ljudstvo po pretežni večini naklonjeno. Slovensko učiteljstvo je ponosno nanj, ponosno pa ne le samo zategadelj, ker se mu je na podstavi tega zakona izboljšalo njegovo gnotno stanje, marveč tudi zato, ker se mu je omogočila večja naobrazba in mu je njo vred pripomoglo do večjega ugleda. Navdušenje, ki je polnilo srca učiteljska ob sankciji tega zakona, u meva le tisti, ki je temeljito proučil tedanje šolske razmere. Naši Slomškarji so na uradnih konferencah ploskali letos takemu slavljenju šol. zakonov po posameznih okraj. šol. nadzornikih, a na Brezjah so ploskali govorniku predsedniku, ko je napadal v sveti jezi ono učiteljstvo, ki je slavilo ta šolski zakon dostojno in veličastno, ono učiteljstvo, ki izpolnjuje le to, kar mu vleva zakon, na katerega je priseglo. Ako ni tako vedenje višek hinavščine, potem sploh ne vemo, kako bi to vedenje imenovali.

Tajniško poročilo je istotako zavito v neko nejasnost; iz njega ne povzameš prav nič točnega. Kaj lahko je zapisati ceno frazo: „Kmalu bode večina kranjskega učiteljstva v Slomškovi Zvezi“ a dokazati s številkami to trditev je težje. In kakšne uspehe je dosegla „Slomškova Zveza“, ne vemo, vemo pa pozitivno, da ne bo dosegla niti sedaj, ko ima v dež. šol. svetu šest mož in ko tvorijo večino v kranjskem deželnem zboru pristaši „Slom-“

*) Znana je njegova izjava: „Ich bin weder Böhme noch Deutscher, sondern Katholik, Österreicher und dann Mährer.“

škove Zveze“. Ako ni mogla „Slomškova Zveza“ doseči pri dež. šol. svetu s svojo prošnjo z dne 27. decembra pret. l., da bi odpravili tednik in uravnali dnevnik, naj poizkusi sedaj, ko ima v njem šest mož. Kdor trka, se mu odpre! — Ravnotako pojde s prošnjo prejšnjih let za regulacijo učiteljskih plač kakortudi prošnja za 25% draginjsko doklado po vodi, zakaj finančni minister je postal hudomušen in je zadrnil svoj mošnjiček precej tesno in poslanci „Slov. Lj. Stranke“ bodo lahko zadovoljni, ako bodo izpolnili svojim volilem le 10% tega, kar so obljubili. Je pač težava, ako se pije na medvedovo kožo, dokler medved v brlogu tiči. — Kar se pa tiče končne baharije v tajnikovem poročilu o povišanju nekaterih posameznih članov-odbornikov, je pač bolje, da molčimo. So pač le samo vade, ki pa ne vlečejo, zakaj pride čas, ko se bo i tem odlikovancem reklo: Hodi, storil si svojo dolžnost! — Ta čas ni daleč! Lep zgled nam daje Dunaj in nemška kršč. socialna stranka.

Imenitno je blagajniško poročilo. Prav po vzoru cerkvenih računov. Dohodkov toliko, stroškov toliko, prebitka toliko.

„Slovenecemu“ poročevalcu popolnoma pritramo, da je bila najlepša točka vsega zborovanja predavanje šolskega svetnika dr. Janko Bezjaka o „Poeziji in njenem estetičnem vplivu na učenje“. Predavatelj je razdelil svojo snov v nekako osem slik, kjer je podal mnogo prvih dobrih naukov. Poudarjal je, da se v naših šolah vse premalo ozira na pesništvo, da se ga prepovršno obdeluje in premalo izrazovito podava. Žal, da ni to predavanje našlo v poslušalstvu onega zanimanja, kakršnega bi zaslužilo zaradi svoje globoko zamišljene vsebine.

Drugo predavanje o „Reformi šol. zakonov“ je vsebovalo mnogo takih zahtev, ki jih najnovejši ljudskošolski prijatelji, ki imajo večino v deželnem zboru, ne bodo nikdar izpolnili. Zakaj ako se ti predlogi izpolnijo, potem gre „Slomškova zveza“ tisti trenutek v kose. Tovariš Bregar naj bo prepričan, da ne bo njegovo predavanje obrodilo niti najmanjšega sadu. Glavne misli tega predavanja se osredotočujejo nekako na sledeče točke: 1. Odprava krajnega šolskega nadzornika; 2. uvedba meščanskih šol; 3. razdelitev vseh mešanih šestrazrednic v deške in dekliške šole; 4. regulacija učiteljskih stanarin, in sicer znašaj 800 K, 600 K za moške učne osebe, 600 K, 400 K za ženske učne osebe; 5. Odprava zadnjega plačilnega razreda; 6. supleture se tako plačujejo kakor provizorične službe; 7. funkcijska doklada enorazredničarjem 100 kron, za vsak razred pa 50 kron več. — Da so to predavanja sprejeli navzoči učitelji in navzoče učiteljice z odobravanjem, je umevno, a dober psiholog je lahko z obrazov navzočih poslancev bral, da so to le pobožne želje, ki se nikdar ne uresničujejo. Da je ta naša trditev povse upravičena, svedoči ravnokar v šolskem odseku se nahajajoča šolska postava o šol. nadzorstvu. Tovariš Bregar je zahteval v svojem referatu odpravo krajnih šolskih nadzornikov, a paragraf 18. ravnokar omenjenih šolskih postav se glasi doslovno: „Vsi člani krajnega šolskega sveta so upravičeni, obiskovati šole in biti navzoč pri pouku. Toda niti krajni šolski nadzornik niti kak drug član krajnega šolskega sveta nima pravice, da bi med poukom ali vpričo učencev delal opazke o tem, kako se z njimi ravna ali kako se jih uči.“

Torej se vidi, kako se ozirajo na naše želje, a hujše razočaranje še pride.

Tretji referent prof. Jarc ni prišel do besede, ker ni bil menda pripravljen — ali kaj...

Zanimive so bile raznoterosti. Veliki duh Pirnat se je povpsel do predloga, da naj Slomškarji pretrgajo vsako dotiko z Zavezarji. Nam prav! Toda povemo Slomškarjem, da je ravno ta predlog kaj čudno dirnil premnogo navzočih, zakaj ako hočete ta predlog uresničiti, bodo v najkrajšem času ti tovariši popolnoma osamljeni. — Imenitna je bila misel, da naj se zopet uvede premovanje otrok, prav po starem. Nad vse pa je bila zanimiva trditev, da je dolg, ki ga ima „Učit. Tovariš“, posledica malomarnosti liberalnega učiteljstva, zakaj Slomškarji, ki so naročeni na „Učit. Tovariša“, plačujejo točno naročnino.

Opoldne je molil neki pater frančiškan „Angelovo češčenje“, a po zborovanju se je zapela najnovejša bojna pesem: „Lepa naša domovina“.

* * *

Po zborovanju je bilo skupno kosilo v znani restavraciji A. Gabrijelčiča. Blejska zdraviliška godba je igrala ravno eno uro in prvi

komad, ki smo ga čuli, je bil „Die lustige Witwe“, a čuli smo tudi komadič „Ob du mich liebst?“

Napovedanih izletov ni bilo. Udeleženci so se tako tiho razšli, kakor so prišli.

Obed se je prav dobro obnesel, tudi predrag ni bil, postrežba imenitna; saj je restavracija A. Gabrijelečiča na dobrem glasu.

Napovedanih „50“ pozdravov objavljamo doslovno po „Slovencu“:

Pismenih pozdravov je došlo 5, brzojavnih pa 20.

Izmed brzojavnih priobčimo dr. Šusteršičev, ki je izzval nepopisen aplavz. Glasi se:

T o b l a h: V težkih razmerah izpolnjujete svojo sveto in vzvišeno nalogo. V vaših rokah je vzgoja naraščajočega našega ljudstva, vzgoja bodočega naroda. Držite se pri svojem delu svetih načel, za katere stoji slovensko ljudstvo v boju zoper vse sovražnike. Ta vaša možka plemenita zvestoba napram svojemu in ljudskemu prepričanju, neomahljiva kljub raznih napadov, je vaša velika zasluga. Neustrašeno idite naprej — za vami stoji slovensko ljudstvo! Iz calega srca bodite iskreno pozdravljeni. — Dr. Šusteršič.

Brzajavno so nadalje zborovanje pozdravili posl. Piber, župnik Berlic, župan Arh, Markež, Ravnik, Korošec (2), profesor Heffler iz Zagreba (3), duhovščina litijske dekanije (4), katehet Osvald in župnik Gnezda (5), izobraževalno društvo v Šmarnem pri Litiji (6), izobraževalno društvo v Litiji (7), Pevec in pevke „Ljubljane“ (8), iz Gorice Cej in Rustja (9), Orel iz Šmartna pri Litiji (10), dekan Murovec in župnik Sevan (Černice, 11), Antonija in Marija Stupca iz Maribora (12), Ivanka Čegnar iz Vrhopolja (13), Gabernik, Sadar in Perko iz Ljubljane (14), župan Mejač za komendsko občino (15), Ratovš, Koželj, Golf, Hybašek, Jereb iz Velikih Lašč (16), učitelj J. Odlasek (17), Anton Kos (18) Baloh iz Dobrepolja (19), Gostiša iz Idrije (20).

Pismeni pozdravi so sledeči:

1. Pozdrav češkega katoliškega učiteljskega društva — Katolický spolek českého učitelstva na Morave: „Spolek katoličeského učitelstva moravského vzpomíná dnešní den pobratimských družů svých slovinských, zdraví všechny srdečně a přeje valné hromadě slovinského učitelstva katoličeského nejlepšího zdaru a požehnaní nebes. Dejž Bůh, by spojenými silami učitelstva naší říše, sdruženého na zásadách Kristových, dosaženo bylo kyžné očisty školy a života veřejného od hydry moreního pohanství. — V Příboře na Moravě, dne 31. srpna 1909. — Jiří Mezírka, ředitel měst. školy, a jednatel Spolku kat. učitelstva.

2. Pozdrav so poslal tudi M. Kadlčak, predsednik čeških katoliških učiteljev.

3. Anton Kožič. (Prav: Kržič.)

4. Nadzornik Ljudevit Stiansny.

5. Blaž Grča, župnik in deželni poslanec iz Goriškega.

Ali ste že našemu listu pridobili novega naročnika?

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski okraj zboruje 2. novembra ob 2. popoldne v Kranju v dekliški šoli.

Dnevni red:

1. O risanju predava tov. A. Novak.

2. Slučajnosti.

K mnogobrojni udeležbi vabi

o d b o r.

Štajersko.

Socialni odsek „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celju nujno pozivlja v interesu odseka, kakor tudi v interesu podpisancev naročilnih listov, da vestno in to vsak mesec — ker le zaraditaga se je ustanovil socialni odsek, da se učitelstvu olajša plačevanje v mesečnih obrokih — plačujejo mesečne obroke. Posebno nujno pa opozarjamo v njih lastnem interesu one, ki so za več mesecev ostali na dolgu, da hitro poravnajo svoje dolgove. Posameznike ne moremo vedno opominjati in nekatere še do sedaj nismo opominjali in tudi nikogar več ne bomo, ker to stane denar, in vsak mora itak sam vedeti, kaj je njegova dolžnost; odsek si je svesti v polni meri svoje dolžnosti in bo proti zamujenemu postopal, kakor se je zavezal posameznik v naročilnem listu. Naj objavimo tabelo zamujenecv! Poudarjati moramo, da ogromna večina prav redno plačuje. Ako pomislimo, da je nad polovico vsega slov. štaj. učiteljstva pri odseku, še niso te številke ravno prehuje:

za 1 mesec	je na dolgu	18 naročnikov
2 meseca	„	13 „
3 mesece	„	9 „
4 „	„	4 „
5 mesecev	so	3 naročniki
6 „	„	—
7 „	sta	2 naročnika
8 „	je	1 naročnik
9 „	sta	2 naročnika
10 „	je	—
11 „	„	—
12 „	so	4 naročniki.

Obrambni vestnik.

* **Nepripravnost celjskega okrajnega šolskega sveta.** Zgodil se je slučaj, ki je tipičen za šolske razmere v Avstriji. Šolska oblast bi morala ščititi zakon, ščititi nadučitelja zoper igranje podrejenega mu učitelja. To bi menda bilo pravo, a ne — okrajni šol. svet celjski, oz. njegov predsednik baron Müller je pod pretvezo, da ščiti avtoriteto predpostavljene šolske oblasti, samovoljno, uprav avtoritativno in birokratično pogazil avtoriteto nadučitelja, ki je vendar prvi in neposredni predstavljeni šef učiteljstva, ter dal potuho učitelju zoper nadučitelja. — O tem kričečem slučaju izpregovorimo svoj čas, ko bo preiskava končana, obširno, ter s svetlo lučjo obsvetlimo, kakšne razmere vladajo v našem šolstvu, kako šolska oblast tepta ugled učiteljstva in daje potuho razboritim štreberjem, če so ti klerikalnega mišljenja.

Na celjski okoliški deški šoli služi učitelj Miloš Levstik, ki že leta in leta razredi tamonjega nadučitelja Armina Gradišnika. Zoper Levstika leže pri šolski oblasti celi kupi pritožb o njegovem nepostavnem nekoligialnem ravnanju, a noben vrage se ne zmeni za to, da Levstik krši svoje stanovske dolžnosti, da nagaja svojim kolegom in nadučitelju, kjer le more, da neopravičeno izostaja od opravil, ki jih je dolžan opravljati vsak učitelj (se udeleževati n. pr. domačih konferenc i. dr.), ker je Levstik — „klerikalnega“ prepričanja in ljubljene „klerikalne“ garde. Tajna želja teh je, dvigniti Gradišnika in dati Levstiku nadučiteljsko mesto.

Na celjski okoliški šoli poučuje učiteljstvo risanje po novi metodi — le Levstik ne. Lani je imel Levstik 4. razred in letos mu je nadučitelj Gradišnik prisodil 5., češ, ker ima Levstik pri risanju in drugod svojo metodo, je najbolje, da gre s svojimi lanskimi učenci vred naprej.

Levstik je izjavil, da hoče ali 1. ali 2. razred imeti in da v višji razred ne gre ter odšel od konference, ko se je pričel pouk, ga pet dni ni bilo v šolo, ker ni hotel iti v oddelčni 5. razred, je pa kar kratkotalo izostal. Peti dan dobi nadučitelj Gradišnik od okrajnega šol. sveta nalog, da mora dati Levstiku 1. ali 2. razred. Slučajno (seve!) pride isti dan tudi Levstik vprašat Gradišnika, kateri razred dobi. Gradišnik mu je odgovoril, da se je v konferenci določilo, da dobi Levstik peti razred. Levstik se je obrnil ter šel in zopet ga dva dni ni bilo v šolo. Tretji dan potem, ko Levstika že sedem dni ni bilo v šolo, pride na šolsko vodstvo odlok, s katerim je baron Müller kar ex praesidio suspendiral Gradišnika ter imenoval za prov. šolskega voditelja — Miloša Levstika. In Levstik je prišel poučevati.

To je brutalna pristranost, to je klofuta vsemu naprednemu učiteljstvu, in svarimo šolsko oblast, naj se ne igra z ognjem!

* **Zopet laž!** „Slovenec“, št. 231, piše: „Liberalni učitelji, ki so poslali oficijelno deputacijo na kongres svobodomiselcev v Prago... To je infamna laž in pozivamo krščanskega in resničljubnega „Slovenca“, naj nam samo to pove — kdo je bil oni „oficijelni“ zastopnik v deputaciji! — Seveda, sedaj ne bo imel besede več — suft! Da bi prekladal laž, ki je dokazana, o tem ni niti misliti! — Učiteljstvo! Tu si oglej praktično krščanstvo in videlo boš, koliko je resnice na onem krščanstvu in krizu, ki pravijo da nas loči. — Ne samo posameznika, z lažjo nas hoče vse oblatiti pred ljudstvom.

* **Na gnile napade** v „Domoljubu“ bi svetovali učiteljstvu, da bi odgovarjalo v „Slovenskem Domu“. Da nemo reagiramo na taka podla obrekovanja, ki jih prinaša „Domoljub“, to nam deloma škoduje. Dolžni smo, da si branimo čast sami, ker nam se ne bo potreba posluževati podlih obrekovanj in laži, dokazali bomo lahko vse z resnico. Torej krepko naprej v kmetijsko glasilu, da pride vse med ljudstvo in se mu prično odpirati oči. — Ni ljudstvo tako pokvarjeno kakor podle duše klerikalnih žurnalistov, ki se dandanes ne sramujejo niti javnega mnenja lastnih ljudi.

* **Z lažjo se pere** „Slovenec“ notičar. O „Naši Bodočnosti“ pravi: „Ta list je bil zadnjič zato konfisciran, ker je na celih štirih straneh gojovito hujskal zoper oblast in državo ter vojaštvo.“ — Seveda, ne ve niti, kaj je bila vsebina konfisciranega članka, ker uredništvo tega ni nikomur izdalo. Torej očitno laže ta versko-narodna prepelica! Gotovo jo srbí trnek v nosu, a svetujemo ji, naj si pripre nekoliko nos med vrati — Tür in kmalu in kmalu bo odleglo. Sicer pa klobasavi konglomerat notice, poln stvarne žurnalistike, priča

o štadiju notičarja. — Učiteljstvu priporočamo, da širi „Našo Bodočnost“ med šoli odraslo mladino, ki ji je namenjena. — Hkrati naj pa pojasnuje ljudstvu, da urejuje klerikalni mladinski list „Mladost“, namenjen krščanski mladini — protikrščanski Tersegav, ki še do danes ni zavrnil mu očitnega brezverstva.

* **Žirovnikov naslednik v št. Vidu** si je šel „šance“ postavljati na novopečeno podružnico „Slomskove zveze“. Nastopil je mesto prof. Jarca kot referent — čuje! — O modernem risanju. Ha! — Ali se spomni ta človek, kako mu je moral borih pet črt, ki so potrebne za skico mostu, napraviti neki kolega, da je lahko uporabljal sliko pri obravnavi črke „m“. — Apel podčbo na ogled postavi. Le črevlje...

Vestnik.

C. kr. dež. šol. svetu v Ljubljani, v katerem sede po večini strašno katoliški moške, ki morajo vendar poznati tisti veliki smrtni greh, ki se glasi „Delavecem in najemnikom plačilo zadrževati ali utrgovati“ — bodi povedano na uho, da niti učitelji, ki so poučevali mladino v kmetijstvu — končali so pouk s 1. apr. 1909 — niti učiteljice ženskih ročnih del, ki so pouk končale 15. julija 1909, še do danes niso dobili in dobile nobenega viharja nagrade, ki je že itak tako sramotno nizko odmerjena, da bi se je vsak rokodelski pomočnik sramoval. Ven s tistimi kronicami! Seveda disciplinirati siromaka je lahko za gospodo pri polnih mizah, saj discipliniranje ne velja — nič.

Okrajni šolski svet celjski je v svoji seji z dne 30. sept. t. l. vzel na znanje, da se je absol. učit. kand. H. Sadnikova namestila kot suplentinja v št. Pavlu na mesto svojega očeta, ki je dobil večmesečni dopust, da Konfidentijeva ostane še nadalje suplentinja v Petrovčah ter nadomestuje obolelo Valentinčičovo, da se istotako v Petrovčah namesti Ciril Pregl, da nadomestja obolelega učit. Mithansa in da se na okoliški šoli v Celju namesti absolvirani učit. kandidat Žagar namesto svojega brata, ki je dobil daljši dopust v svrhu nadaljnjih študij; obolemu nadučitelju okoliške šole celjske A. Gradišniku je dovolil štiritedenski dopust; odobril je stavbeno osnovo in osnutek kupne pogodbe za stavišče nove šole v Libojah ter vzel na znanje plodonosno naložitev večjega preostanka krajnega šol. zaklada na tej šoli; imenoval nadučitelja teharskega. Lovro Šaha, za kraj. šol. ogled v Ljubčini, Jurija Goriška pa za krajno šol. ogled v Grižah; vzel na znanje poročilo o letošnji krajni učit. konferenci; razpravljal disciplinarne zadeve; priporočal podalitev službenih doklad; odobril proračune krajnih šolskih zaklad za bodoče leto itd.

Umrl je v Neunkirchnu upokojeni nadučitelj Julij Plhak. Služboval je okrog 40 let na šoli v Toplici-Zagorje ob Savi. Vsa zagorska dolina žaluje po njem, kakaj mnogo njegovih učencev je dospelo do odličnih mest in dobrih služb. Vrlemu pokojniku — blag spomin!

Razpisane podpore in štipendije. Deželni odbor goriški razpisuje štiri dež. podpore po 400 K za dijake iz Goriške, ki so dovršili srednje in so vstopili v visoke šole. Podpore dobijo dva slovenska in dva italijanska dijaka. Prošnje je vlagati do 31. oktobra pri deželnem odboru in jim je priložiti izpričevala zrelosti, uboštva in vpisa v kako visoko šolo. — Razpisane so dalje tudi tri deželne štipendije po 600 kron. Prošnje naj se vložijo do 31. oktobra t. l., ki jim je priložiti krstni list, domovnico, ubožni list ter potrdilo učilišča.

V slovenski kmetijski šoli v št. Juriju ob j. ž. bo prostora za 25 učencev. Pouk se prične z novembrom t. l.

Pokvarjena mladina. Ljubljansko sodišče ima sedaj opravka z afero, ki odpira prav žalosten razgled po npravnih razmerah v nekaterih ljubljanskih slojih. „Ta debu Pepe“ je eden junakov te afe. Fant še niti 14 let ni star pa je imel opravka že z mnogimi deklicami v starost 11 in 12 let. In deklice se niso nič ustavljale njegovim zahtevam in če se je z eno zabaval, so druge mirno gledale. „Ta debu Pepe“ je imel seveda svoje prijatelje, ki so njegov zegl posnemali. Ti otroci so uprizarjali cele orgije. „Ta debu Pepe“ si je zgradil pod Sv. Jakoba mostom celo svoj Trianon, seveda iz samih vej, in se tam cele popoldneve „zabaval“. Prizadeti pri tej aferi pa niso samo otroci, nego tudi baje neki odrasli človek, čigar krivdo bo pa šele sodna preiskava dognala. Starši teh otrok si z delom služijo kruh in jim ni mogoče nadzorovati svoje otroke tako, kakor bi bilo treba. Staršem v svarilo smo prijavili te vrste. — Krive so temu naše žalostne socialne razmere.

Poročil se je g. Fran Bosmann, veletrgovec v Trstu z gđ. Miro Pižonovo učiteljico v Šklednju. — Bilo srečno!

Plemenit dar. Posestnik vurbške in ptujske graščine grof Herberstein pl. Proskovski je daroval za ptujske reveže 1000 K in malo prej 1000 kron društvu za varstvo otrok.

Za okoliško šolo v Celju se že zavzema tudi „Arbeiterwille“. Primerja „Deutsches Haus“ v njegovi krasoti in praznoti, ker ga nihče ne poseja, z okoliško šolo, ki je

nizka in neznatna, v katere nezdruvanih prostorih, pa se vkljub temu podučuje na stotine otrok tudi iz ubožnih delavskih slojev. Priporočaj Celjanom, da odpravijo ta škandal.

Naše obmejno šolstvo Ciril-Metodove družbe. Slovenski razred na samostanski dekliški ljudski šoli v Mariboru šteje 56 učenk. — V dvorazrednico na Muti je vpisanih 62 otrok. — Na družbenih šolah v Trstu je vpisanih letos 1123 otrok.

Vnebovpijoče šolske krivice. Na okoliški ljudski šoli v Celju sta že zopet zaprti dva razreda. In zakaj? V mišjih luknjah te šole ni prostora za vzporednice. Zato sta bili dve vzporednici v privatni hiši. V tej hiši, ki je za šolo tudi nesposobna, je neka ženska dobila otroka; in zaradi te griže sta zaprti dva razreda! Ko bi vlada dovolila zidati novo šolsko poslopje, za katerega je občina že stavbišče kupila, bi kaj takega ne bilo mogoče. Krivica, ki se godi v tem slučaju Slovincem od strani vlade, presega že vse meje. Drugje vlada občine sili, da morajo zidati nepotrebne šole. Tu pa okoliška občina hoče zidati novo šolo, pa vlada zavlačuje zidanje, da s tem spravi več otrok v nemške šole. Celjska okoliška šola bo morala priti na dnevni red, ki preko njega ne sme iti nobena vlada več. Potrpežljivosti je dovolj. Slovenski starši hočejo nuditi svoji deci šolsko izobrazbo, pa jo vlada onemogočuje. Ali ni to vnebovpijoča krivica?!

Danilo Fajgelj, slovenski skladatelj, spisal Janko Leban. Ta študija je začela izhajati v oktobrski številki „Dom in Sveta“.

Na škrlatni je obolelo v Dragi na Kočevskem in v bližnjih vaseh 27 otrok in en mož. Šolo v Dragi so zaprli.

Grozdni sok. Nele desetletja, temveč sto in sto, da, tisočletja je dokazano, da ima sok grozdja osvežujočo in krepilno moč za človeka, da daje novo moč in svežost življenju. Grozdje vsebuje namreč snovi, kakor grozdni sladkor, razne redilne soli, beljakovine, kisline i. dr., ki osvežujejo in krepijo telo, in torej so grozdje čislali že od nekdaj in še dandanes ga vsak rad zoblje. Bogataš ima grozdje na mizi malodane vse leto ter ga, ko ga ni pri nas, za drag denar kupuje iz daljnih krajev. Navadni ljudje si moremo privoščiti grozdje le v jeseni in še tedaj le par tednov, ker se grozdje, žal, ne da konservirati. Konservirati pa se da svež presen grozdni sok, in vsakdo si lahko privoščiti osvežujočo krepilno snov grozdja vsa k časa v obliki konzerviranega, t. j. očiščenega in steriliziranega grozdnega soka, ki ostane svež leta in leta. Grozdni sok je sam ali pomešan z naravno ali kislno vodo izvrstna osvežujoča in krepilna, jako okusna pijača za bolne in zdrave, otroke in odrasle ljudi. Tak sok nadomestja tudi druge drage sokove, n. pr. malinovec i. dr. ter je mnogo bolj in ceneji. Grozdni sok je pa tudi izborna dietetično sredstvo, ker pije soka popolnoma nadomestuje toli hvaljeno zdravljenje z uživanjem grozdja (Traubenkur) in ima velike prednosti: 1. je sok jako poceni in 2. se sok lahko rabi vsak čas doma in ni treba iti v oddaljena draga zdravilišča. Ko pride učitelj ali učiteljica izmučen iz šole, je najboljša kupica grozdnega soka, ki daje novo moč in svežost. Nadučitelji, učitelji in učiteljice, naročite zase in za svoje grozdni sok ter ga priporočite tudi znankam in znancem! Opozarjamo na tozadevni inserat v današnji številki!

Postojnsko učiteljsko društvo je odkrilo po svojem zastopniku tovarišu Antonu Skala v nedeljo, dne 3. oktobra t. l., na grobnici spominek rajnkemu tovarišu in društvenemu članu Antonu Bezgu, bivšemu učitelju na Gočah pri Vipavi. Navzočih je bilo pri tem činu pietete nekaj bližnjih tovarišev in tovarišic, iz vipavskega trga pa vsi, za kar jim bodi izrečena toplja zahvala. Poleg tega je bilo navzočega precej ljudstva. Odkritje se je izvršilo po običajnem vzporedu: pevsko društvo „Nanos“ je zapelo dve nagrobnični, g. kurat je blagoslovil kamen in grob, končno pa je izpregovoril tov. Skala nekaj v srce segajočih besed v slovo blagemu rajnkemu. S tem se je naše učit. društvo oddolžilo svojem bivšemu članu, ki naj počiva v miru! K spomeniku je prispevalo 80 K sklepom obč. zbora; prav toliko je dalo gospe vdovi rajnkega našega tovariša Ljudevita Kranjca, čigar truplo počiva na ljublj. pokopališču pri Sv. Križu. Njegov nagrobni spomenik se primerno odkrije obenem z onim rajnke gospe tovarišice Kobalove, najbrže 1. novembra t. l., kar pravočasno objavimo.

Nec quod sumusve — fulmusve, eras erimus, trdi Ovid, a vendar je moral vsakteri priznati, kdor je nas učiteljske maturo iz leta 1879. 4. oktobra letos videl v Mariboru, da smo se po veliki večini dobro ohranili. Snišli smo se že predvečer pri „Meranu“, kjer smo v živahnem razgovoru o smešnih dogodkih dijaških let do pozne in trudne ure presedeli. — Največje veselje pa nam je delala navzočnost g. prof. Lavtarja, ki nam je kot bivši naš štiriletni razrednik tudi tokrat zvest ostal. Čast takemu kremenitemu značaju, tako očetovsko dobremu vzgojitelju vzgojitelju. On ni le bil, on je in bo ostal vzor svojim vzgojencem, osobito maturantom iz l. 1879., kakor mu je njegov gojenec G. Vodusek tako prekrasno napisal. — Namržen Jupiter Pluvij nam je sicer prskal v obraz, — a pomlajena vnetost tovariške ljubezni